

śrīḥ
śrīmatē rāmānujāya namaḥ
śrīmatē niḡamāntamahādēśikāya namaḥ
ōṃ namō bhagavatē vāsudēvāya

śrīmadbhāgavatamāhātmyam
॥ *ṭṛtīyō'dhyāyaḥ* ॥

This document has been prepared by

Sunder Kidāmbi

with the blessings of

śrī raṅgarāmānuja mahādēśikan

His Holiness śrīmad āṅḡavan śrīraṅgam

śrīḥ
śrīmatē rāmānujāya namaḥ
śrīmatē nigamāntamahādēśikāya namaḥ
ōṃ namō bhagavatē vāsudēvāya
śrīmadbhāgavatamāhātmyam
॥ tṛtīyō'dhyāyaḥ ॥

nārada uvāca

*jñānayajñaṃ kariṣyāmi śukaśāstrakathōjjvalam |
bhaktijñānavirāgāṅgāṃ sthāpanārthaṃ prayatnataḥ || 3.1 ||*

*kutra kāryō mayā yajñah sthalaṃ tadvācyatāmiha |
mahimā śukaśāstrasya vaktavyō vēdapāragaiḥ || 3.2 ||*

*kiyadbhirdivasaiḥ śrāvyā śrīmadbhāgavatī kathā |
kō vidhistatra kartavyō mamēdaṃ bruvatāmitaḥ || 3.3 ||*

kumārā ūcuḥ

*śṛṇu nārada vakṣyāmō vinamrāya vivēkinē |
gaṅgādvārasamīpē tu taṭamānandanāmakam || 3.4 ||*

*nānārṣigaṅairjuṣṭaṃ dēvasiddhaniṣēvitam |
nānātarulatākīrṇaṃ navakōmalavālukam || 3.5 ||*

*ramyamēkāntadēśasthaṃ hēmapadmasusaurabham |
yatsamīpasthajīvānāṃ vairaṃ cētasi na sthitam || 3.6 ||*

*jñānayajñastvayā tatra kartavyō hyaprayatnataḥ |
apūrvarasarūpā ca kathā tatra bhaviṣyati || 3.7 ||*

*puraḥsthaṃ nirbalaṃ caiva jarājīrṇakalēvaram |
taddvayaṃ ca puraskṛtya bhaktistatrāgamiṣyati || 3.8 ||*

*yatra bhāgavatī vārtā tatra bhaktyādikaṃ vrajēt |
kathāśabdaṃ samākarṇya tattrikaṃ taruṇāyatē || 3.9 ||*

*sūta uvāca
ēvamuktvā kumārāstē nāradēna samaṃ tataḥ |
gaṅgātaṭaṃ samājagmuḥ kathāpānāya satvarāḥ || 3.10 ||*

*yadā yātāstaṭaṃ tē tu tadā kōlāhalō'pyabhūt |
bhūrlōkē dēvalōkē ca brahmalōkē tathaiva ca || 3.11 ||*

*śrībhāgavatapīyūṣapānāya rasalampaṭāḥ |
dhāvanto'pyāyayuh sarvē prathamam yē ca vaiṣṇavāḥ || 3.12 ||*

*bhṛgurvasiṣṭhaścyavanaśca gautamō
mēdhātithirdēvaladēvarātau |
rāmastathā gādhisutaśca śākalō
mṛkaṇḍuputrātrijapippalādāḥ || 3.13 ||*

*yōgēśvarau vyāsaparāśarau ca
chāyāśukō jājalijahnumukhyāḥ |
sarvē'pyamī munigaṇāḥ sahaputraśiṣyāḥ
svastrībhirāyayuratipraṇayēna yuktāḥ || 3.14 ||*

*vēdāntāni ca vēdāśca mantrāstantrāḥ samūrtayaḥ |
daśasaptapurāṇāni ṣaṭśāstrāṇi tathā'yayuh || 3.15 ||*

*gaṅgādyāḥ saritastatra puṣkarādisarāṃsi ca |
kṣētrāṇi ca diśaḥ sarvā daṇḍakādivanāni ca || 3.16 ||*

nagādayō yayustatra dēvagandharvadānavāḥ |
gurutvāttatra nāyātānbhṛguḥ sambōdhya cānayat || 3.17 ||

dīkṣitā nāradēnātha dattamāsanamuttamam |
kumārā vanditāḥ sarvairniṣēduḥ kṛṣṇatatparāḥ || 3.18 ||

vaiṣṇavāśca viraktāśca nyāsinō brahmacāriṇaḥ |
mukhabhāgē sthitāstē ca tadagrē nāradaḥ sthitaḥ || 3.19 ||

ēkabhāgē ṛṣigaṇāstadanyatra divaukasaḥ |
vēdōpaniṣadō'nyatra tīrthānyatra striyō'nyataḥ || 3.20 ||

jayaśabdō namaḥśabdaḥ śaṅkhaśabdastathaiva ca |
cūrṇalājāprasūnānāṃ nikṣēpaḥ sumahānabhūt || 3.21 ||

vimānāni samāruhya kiyantō dēvanāyakāḥ |
kalpavr̥kṣaprasūnaistān sarvāṃstatra samākiran || 3.22 ||

sūta uvāca
ēvaṃ tēṣvēcacittēṣu śrīmadbhāgavatasya ca |
māhātmyamūcirē spaṣṭaṃ nāradāya mahātmanē || 3.23 ||

kumārā ūcuḥ
atha tē varṇyatē'smābhirmahimā śukaśāstrajaḥ |
yasya śravaṇamātrēṇa muktiḥ karatalē sthitā || 3.24 ||

sadā sēvyā sadā sēvyā śrīmadbhāgavatī kathā |
yasyāḥ śravaṇamātrēṇa hariścittaṃ samāśrayēt || 3.25 ||

granthō'ṣṭādaśasāhasrō dvādaśaskandhasammitaḥ |
parīkṣicchukasamvādaḥ śṛṇu bhāgavataṃ ca tat || 3.26 ||

tāvatsaṃsārarakrē'smin bhramatē'jñānataḥ pumān |
yāvatkarṇagatā nāsti śukaśāstrakathā kṣaṇam || 3.27 ||

kiṃ śrutairbahubhiḥ śāstraiḥ purāṇaiśca bhramāvahaiḥ |
ēkaṃ bhāgavataṃ śāstraṃ muktidānēna garjati || 3.28 ||

kathā bhāgavatasyāpi nityaṃ bhavati yadgrhē |
tadgrhaṃ tīrtharūpaṃ hi vasatāṃ pāpanāśanam || 3.29 ||

aśvamēdhasahasrāṇi vājapēyaśatāni ca |
śukaśāstrakathāyāśca kalāṃ nārhanti ṣoḍaśīm || 3.30 ||

tāvotpāpāni dēhē'sminnivasanti tapōdhanāḥ |
yāvanna śrūyatē samyak śrīmadbhāgavataṃ naraiḥ || 3.31 ||

na gaṅgā na gayā kāśī puṣkaraṃ na prayāgakam |
śukaśāstrakathāyāśca phalēna samatāṃ nayēt || 3.32 ||

ślōkārdham ślōkapādam vā nityaṃ bhāgavatōdbhavam |
paṭhasva svamukhēnaiva yadīchasi parāṃ gatim || 3.33 ||

vēdādirvēdamātā ca pauraṣaṃ sūktamēva ca |
trayī bhāgavataṃ caiva dvādaśākṣara ēva ca || 3.34 ||

dvādaśātmā prayāgaśca kālāḥ saṃvatsarātmakah |
brāhmaṇāścāgnihōtraṃ ca surabhirdvādaśī tathā || 3.35 ||

tulasī ca vasantaśca puruṣōttama ēva ca |
ētēṣāṃ tattvataḥ prājñairna pṛthagbhāva iṣyatē || 3.36 ||

yaśca bhāgavataṃ śāstraṃ vācayēdarthatō'niśam |
janmakōṭikṛtaṃ pāpaṃ naśyatē nātra saṃśayaḥ || 3.37 ||

ślōkārdham ślōkapādam vā paṭhēdbhāgavataṃ ca yaḥ |
nityaṃ puṇyamavāpnōti rājasūyāśvamēdhayōḥ || 3.38 ||

uktaṃ bhāgavataṃ nityaṃ kṛtaṃ ca haricintanam |
tulasīpōṣaṇaṃ caiva dhēnūnāṃ sēvanaṃ samam || 3.39 ||

antakālē tu yēnaiva śrūyatē śukaśāstravāk |
prītyā tasyaiva vaikuṅṭhaṃ gōvindō'pi prayacchati || 3.40 ||

hēmasiṃhayutaṃ caitadvaiṣṇavāya dadāti ca |
kṛṣṇēna saha sāyujyaṃ sa pumān labhatē dhruvam || 3.41 ||

ājanmamātramapi yēna śaṭhēna kiñci -
ccittaṃ vidhāya śukaśāstrakathā na pītā |
cāṇḍālavacca kharavadbata tēna nītaṃ
mithyā svajanma jananijaniduhkhabhājā || 3.42 ||

jīvacchavō nigaditaḥ sa tu pāpakarmā
yēna śrutaṃ śukakathāvacaṇaṃ na kiñcit |
dhik taṃ naraṃ paśusamaṃ bhuvi bhārarūpaṃ
ēvaṃ vadanti divi dēvasamājamukhyāḥ || 3.43 ||

durlabhaiva kathā lōkē śrīmadbhāgavatōdbhavā |
kōṭijanmasamutthēna puṇyēnaiva tu labhyatē || 3.44 ||

tēna yōganidhē dhīman śrōtavyā sā prayatnataḥ |
dinānāṃ niyamō nāsti sarvadā śravaṇaṃ matam || 3.45 ||

satyēna brahmacaryēṇa sarvadā śravaṇaṃ matam |
aśakyatvātkalau bōdhyō viśēṣō'tra śukājñayā || 3.46 ||

manōvṛttijayaścaiva niyamācaraṇaṃ tathā |
dīkṣāṃ kartumaśakyatvātsaptāhaśravaṇaṃ matam || 3.47 ||

śraddhātaḥ śravaṇē nityaṃ māghē tāvaddhi yatphalam |
tatphalaṃ śukadēvēna saptāhaśravaṇē kṛtam || 3.48 ||

manasaścājayādrōgātpuṃsāṃ caivāyuṣaḥ kṣayāt |
kalērdōṣabahutvācca saptāhaśravaṇaṃ matam || 3.49 ||

yatphalaṃ nāsti tapasā na yōgēna samādhinā |
anāyāsēna tatsarvaṃ saptāhaśravaṇē labhēt || 3.50 ||

yajñādgajati saptāhaḥ saptāhō garjati vratāt |
tapasō garjati prōccaistīrthānnityaṃ hi garjati || 3.51 ||

yōgādgajati saptāhō dhyānājñānācca garjati |
kiṃ brūmō garjanaṃ tasya rē rē garjati garjati || 3.52 ||

śaunaka uvāca
sāścaryamētat kathitaṃ kathānakam
jñānādidharmān vigaṇayya sāmpratam |
niḥśrēyasē bhāgavataṃ purāṇam
jātaṃ kutō yōgavidādisūcakam || 3.53 ||

sūta uvāca
yadā kṛṣṇō dharāṃ tyaktvā svapadaṃ gantumudyataḥ |
ēkādaśaṃ pariśrutyāpyuddhavō vākyamabravit || 3.54 ||

uddhava uvāca
tvam tu yāsyasi govinda bhaktakāryaṃ vidhāya ca |
maccittē mahatī cintā tāṃ śrutvā sukhamāvaha || 3.55 ||

āgatō'yaṃ kalirghōrō bhaviṣyanti punaḥ khalāḥ |
tatsaṅgēnaiva santō'pi gamiṣyantyugratāṃ yadā || 3.56 ||

tadā bhāravatī bhūmirgōrūpēyaṃ kamāśrayēt |
anyō na dṛśyatē trātā tvattaḥ kamalalōcana || 3.57 ||

ataḥ satsu dayāṃ kṛtvā bhaktavatsala mā vraja |
bhaktārthaṃ saguṇō jātō nirākārō'pi cinmayaḥ || 3.58 ||

tvadviyōgēna tē bhaktāḥ kathāṃ sthāsyanti bhūtalē |
nirguṇōpāsanē kaṣṭamataḥ kiñcidvicāraya || 3.59 ||

ityuddhavavacaḥ śrutvā prabhāsē'cintayaddhariḥ |
bhaktāvalambanārthāya kiṃ vidhēyaṃ mayēti ca || 3.60 ||

svakīyaṃ yadbhavēttējastacca bhāgavatē'dadhāt |
tirōdhāya praviṣṭō'yaṃ śrīmadbhāgavatārṇavam || 3.61 ||

tēnēyaṃ vānmayī mūrṭiḥ pratyakṣā vartatē harēḥ |
sēvanācchravaṇātpāṭhāddarśanātpāpanāsinī || 3.62 ||

saptāhaśravaṇaṃ tēna sarvēbhyō'pyadhikaṃ kṛtam |
sādhanāni tiraskṛtya kalau dharmō'yamīritaḥ || 3.63 ||

duḥkhadāridryadaurbhāgyapāpaprakṣālanāya ca |
kāmakrōdhajayārthaṃ hi kalau dharmō'yamīritaḥ || 3.64 ||

anyathā vaiṣṇavī māyā dēvairapi sudustyajā |
kathāṃ tyājyā bhavētpumbhiḥ saptāhō'taḥ prakīrtitaḥ || 3.65 ||

sūta uvāca

ēvaṃ nagāhaśravaṇōrudharmē

prakāśyamānē ṛṣibhiḥ sabhāyām |
 āścaryamēkaṃ samabhūttadānīm
 taducyatē saṃśṛṇu śaunaka tvam || 3.66 ||

bhaktiḥ sutau tau taruṇau gṛhītvā
 prēmaikarūpā sahasā'virāsīt |
 śrīkrṣṇa gōvinda harē murārē
 nāthēti nāmāni muhurvadantī || 3.67 ||

tām cāgatām bhāgavatārthabhūṣām
 sucāruvēṣām dadṛśuḥ sadasyāḥ |
 katham praviṣṭā kathamāgatēyaṃ
 madhyē munīnāmiti tarkayantaḥ || 3.68 ||

ūcuḥ kumārā vacanaṃ tadānīm
 kathārthatō niṣpatitādhunēyam |
 ēvaṃ giraḥ sā sasutā niśamya
 sanatkumāraṃ nijagāda namrā || 3.69 ||

bhaktiruvāca
 bhavadbhiradyaiva kṛtāsmi puṣṭā
 kalipraṇaṣṭāpi kathārasēna |
 kvāhaṃ tu tiṣṭhāmyadhunā bruvantu
 brāhmā idaṃ tām giramūcirē tē || 3.70 ||

bhaktēṣu gōvindasarūpakartrī
 prēmaikadhartrī bhavarōgahantrī |
 sā tvam ca tiṣṭhasva sudhairyasamśrayā
 nirantaram vaiṣṇavamānasāni || 3.71 ||

tatō'pi dōṣāḥ kalijā imē tvāṃ
draṣṭuṃ na śaktāḥ prabhavō'pi lōkē |
ēvaṃ tadājñāvasarē'pi bhakti -
stadā niṣaṅṅā haridāsacittē || 3.72 ||

sakalabhuvanamadhyē nirdhanāstē'pi dhanyā
nivasati hr̥di yēṣāṃ śrīharērbhaktirēkā |
harirapi nijalōkaṃ sarvathātō vihāya
praviśati hr̥di tēṣāṃ bhaktisūtrōpanaddhaḥ || 3.73 ||

brūmō'dya tē kimadhikaṃ mahimānamēvaṃ
brahmātmakasya bhuvi bhāgavatābhidhasya |
yatsaṃśrayānnigaditē labhatē suvaktā
śrōtāpi kṛṣṇasamatāmalamanyadharmaiḥ || 3.74 ||

|| iti śrīpadmapurāṇē uttarakhaṇḍē śrīmadbhāgavatamāhātmyē
bhaktikaṣṭhanivartanaṃ nāma tr̥tīyō'dhyāyaḥ ||